

Ieteikumu kopsavilkums Agrovides pasākumiem 2014-2020 LAP

Pamatprincips: pasākumos vides un lauku ainavas uzlabošanai iekļaujami tādi, kas dod būtiskus, izmērāmus ieguvumus videi, bet nav iekļaujami tādi, kuru prioritāte ekoloģiskā skatījumā Latvijas apstākļos ir zema.

Labprāt sniegsim konkrētus ierosinājumus vairāku 2007-2013 LAP iekļautu pasākumu (t.sk. Agrovides) modificēšanai.

Ieteikumi pasākumu organizācijai LAP 2014-2020

Dabas daudzveidībai veltītie pasākumi LAP 2014-2020 būtu strukturējami vairākos līmeņos saistībā ar pasākuma sarežģītību un precizitāti konkrētas dabas vērtības aizsardzībā. Par sarežģītākiem un precīzāk definētiem pasākumiem, kas tādejādi dod labāku rezultātu bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanā, maksājamas lielākas atbalsta prēmijas. Prēmijām jākompensē papildus izdevumi un jāveicina tādu saistību uzņemšanos, kas dod lielāku labumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Piedāvājam 3 līmeņus, kas būtu izmantojami Agrovides, Meža vides un, iespējams, *Natura 2000* maksājumiem:

1. Sākuma līmeņa pasākumi: vienkārši, unificēti pasākumi references teritorijām visā valstī, precīzi zinot, kādus biotopus vai sugu dzīvotnes tie skar un rēķinoties ar vidēji pozitīvu ieguldījumu to aizsardzībā, tomēr, nepakārtojot pasākuma izpildes nosacījumus katras atsevišķas dabas vērtības specifiskajām vajadzībām, katrā konkrētajā platībā – līdzīgi organizēti kā šobrīd BDUZ pasākums,
2. Vidējā līmeņa pasākumi: sugu un biotopu specifiski pasākumi, kas vērsti uz konkrētu sugu dzīvotņu un biotopu uzturēšanu, piemēram, līdzīgi organizēti kā šobrīd BDUZ pasākums, bet nosakot dažādus risinājumus dažāda veida biotopiem (šāda pieeju iespējams ieviest, tad, kad korekti precizēti dabas vērtību kartējumi),
3. Augstākā līmeņa pasākumi: pasākumi tiek veikti atbilstoši speciāli izstrādātiem plāniem, kas precīzi norāda katrai dabas vērtībai nepieciešamās apsaimniekošanas nianse, integrējas ar Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas plāniem, ja tādi saistoši, paredz lauku ainavas elementu aizsardzību un izveidošanu dažādās vidēs u.tml. (šī pasākuma ieviešanai jā sagatavo plānu izstrādes kārtība un jāapmāca plānu sagatavošanas speciālisti; plāni var būt atsevišķi izstrādāti agrovidei, meža videi u.tml. vai arī var veidot plānus, kas saimniecību aplūko kā vienotu veselumu).

Ierosinājumi jauniem pasākumiem LAP 2014-2020

Agrovide

○ *Zālāju biotopu atjaunošana*

Jāveicina apsaimniekošanas atsākšana īpaši aizsargājamajos zālāju biotopos un sugu dzīvotnēs, kas ilgstoši nav bijušas apsaimniekotas, kompensējot izdevumus to atjaunošanai (atbrīvošanai no koku un krūmu aizauguma). LDF pieejama praktiska pieredze no 2011. un 2012. gadā veiktiem pasākumiem saimniecībās.

○ *Ainavas elementu uzturēšana un veidošana*

Ar papildus samaksu jāveicina šādu lauka platības iekļautu mazo ainavas elementu uzturēšana (saglabāšana): atsevišķi koki, koku grupas līdz 0,1 ha platībā vai koku rindas līdz 20 m platumā – ozoli, liepas, gobas, vīksnas (stumbra diametrs lielāks kā 16 cm), citi koki (stumbra diametrs lielāks kā 30 cm), akmeņu kaudzes, krūmu puduri (ne lielāki kā 5x5 m un kopumā ne vairāk kā 1% no lauka platības). Ainavas elementi tiek deklarēti vienībās uz lauku. Ar papildus samaksu un agrovides plānu jāveicina lauka platības iekļautu mazo ainavas elementu veidošana

teritorijās, kurās nepieciešams palielināt agroainavas strukturālo daudzveidību. Samaksas pamatojums – papildus apgrūtinājums saimnieciskajai darbībai un šo elementu nozīme bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā.

○ *Mitru ieplaku uzturēšana un veidošana lauksaimniecības zemēs.*

Ar papildus samaksu jāveicina lauksaimniecības zemēs esošo mitrāju saglabāšana. Ar papildus samaksu un agrovides plānu jāveicina mitrāju (ne piemājas dīķu!) veidošana teritorijās, kurās nepieciešams palielināt agroainavas strukturālo daudzveidību.

○ *Lauksaimniecības noteci mazinošu pasākumu atbalsts*

Jāparedz iespēja LAP ietvaros atbalstīt tādus neliela mēroga pasākumus, kas veicina lauksaimniecības noteces mazināšanos, kā saimniecībā esošo meliorācijas grāvju dabiskošana un profila maiņa, nelielu nosēddīķu veidošana uz meliorācijas grāvjiem, un citi. LDF pieejama praktiska pieredze no 2011. un 2012. gadā veiktiem pasākumiem saimniecībās.

○ *Aramzemes lauku sadalīšana ar zālāju veģetācijas joslām (ežām)*

Ar papildus samaksu jāveicina aramzemes lauku sadalīšana ar vismaz 4m platām zālāju veģetācijas joslām (ežām) tā, lai vienlaidus lauka platība nepārsniegtu 30ha.

○ *Neapstrādātu saliņu veidošana aramzemes laukos*

Ar papildus samaksu jāveicina neapstrādātu saliņu veidošana laukos, kas lielāki par 25 ha. Šis pasākums 2012. gadā tiek pārbaudīts lauka apstākļos, rezultāti būs pieejami 2013. gadā.

○ *Biotopu apsaimniekošana aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu saglabāšanai*

Vidējā līmeņa pasākumi, kas īstenojami noteiktās references platībās – mērķa sugu dzīvotnēs un īpaši aizsargājamajos biotopos. Katram Latvijā sastopamajam ES nozīmes zālāju biotopam un aizsargājamajai sugai ir savas specifiskas apsaimniekošanas prasības, kuras nav iespējams pilnībā nodrošināt ar unificētu visiem zālāju biotopiem paredzētu pasākumu. Atšķiras gan apsaimniekošanas darbību veikšanas raksturs (ganīšana vai pļaušana), gan laiki, gan biežums, gan citi nosacījumi. Individuāli pasākumi paredzami vairākiem biotopiem un sugām (detalizētāka informācija pieejama Latvijas Dabas fondā).

○ *Saimniecību agrovides plānu sagatavošana un īstenošana*

Augstākā līmeņa pasākums, kas paredz saimniecībai specifiska agrovides plāna izstrādāšanu un tā turpmāku īstenošanu. Lielajām saimniecībām (kuru apsaimniekotā platība pārsniedz 500 ha) dalībai šajā programmā būtu jābūt obligātai. Plānos iekļaujami gan sākuma un vidējā līmeņa pasākumi, gan to modifikācijas un specifiski pasākumi, kas vislabāk atbilst bioloģiskās daudzveidības un citu vides mērķu sasniegšanai attiecīgajās saimniecībās. LDF pieejama praktiska pieredze iepriekšējos gados veiktiem plānošanas pasākumiem saimniecībās.

Meža vide

○ *Dabas aizsardzības pasākumu detalizēta plānošana*

Vairāku meža vides maksājumu ietvaros finansējamu darbību efektīvai ieviešanai nepieciešama darbības precīza plānošana. Plānošana nepieciešama gan meža nogabala līmenī, kur, piemēram, jāizvēlas izcērtamie un saudzējami koki biotopa apsaimniekošanas gadījumā, gan plašākas ainavas līmenī, piemēram, nosakot vietas, kur atjaunojami biotopi.

○ *Nosusināto mežu hidroloģiskā režīma atjaunošana*

Nākamajā plānošanas periodā vismaz atsevišķu pilotprojektu veidā nepieciešams finansēt nosusināto mežu atjaunošanas projektus.

○ *Aizsargājamo un dabas aizsardzībai speciāli apsaimniekojamo mežu inventarizācija privātajos mežos*

Citi pasākumi

Starp LAP pasākumiem nav pieļaujama tādu pasākumu iekļaušana, kas nodara kaitējumu videi, samazina bioloģisko daudzveidību vai degradē lauku ainavu.

- Meliorācija

Nav pieļaujama atbalsta sniegšana jaunu, vēl nenosusinātu platību nosusināšana ne lauksaimniecības, ne meža zemēs. Izņēmums varētu būt paredzams vienīgi atbalstot vēsturisko seklo (līdz 0,5 m dziļu) grāvju sistēmu atjaunošanu. Nav atbalstāma arī meliorācijas sistēmu atjaunošana Natura 2000 teritorijās un citās ĪADT, kā arī to buferzonās, ja vien tas nav vajadzīgs īpaši aizsargājama dabas objekta uzturēšanai un tas ir paredzēts teritorijas dabas aizsardzības plānā.

Nepieciešams paredzēt atbalstu agrākās meliorācijas radīto seku novēršanai, t.sk. upju dabiskā tecējuma atjaunošanai.

- Infrastruktūras objekti

Natura 2000 teritorijās un citās ĪADT, nav atbalstāma meža jaunu ceļu būve, kā arī esošu meža ceļu renovācija un rekonstrukcija, ja vien tas nav nepieciešams biotopu apsaimniekošanai un tas ir paredzēts teritorijas dabas aizsardzības plānā.

- Investīcijas

- Alternatīva zāles/siena izmantošanas veicināšana

Atbalstāmas investīcijas tādu ražotņu attīstībai, kas rada alternatīvas zāles/siena izmantošanā.

- Atbaidīšanas ierīces

Jākompensē atbaidīšanas ierīču iegāde, kuras pļaušanas vai citu mehānizētu lauka darbu veikšanas laikā atbaida savvaļas dzīvniekus, tādējādi pasargājot tos no savainošanas.

- Investīcijas augu barības elementu noteces no lauksaimniecības mazināšanai

Atbalstāmas investīcijas vienkāršotu mēsļu krātuvju izveidei (LDF pieejama praktiska pieredze no 2011. un 2012. gadā veiktiem pasākumiem saimniecībās).